

- Jaume Vicens Vives. *Manual de historia económica de España*. Con la colaboración de J. Nadal Oller. Barcelona: Teide, cop. 1959
- Lluís Pericot i Garcia; Alberto del Castillo; J. Vicens Vives. *Polis: historia universal política*. Ed. reformada. Barcelona: Teide, 1951
- Jaume Vicens Vives. Carta a Lluís Pericot. Barcelona, 30 desembre 1959

### VITRINA 5. 1960

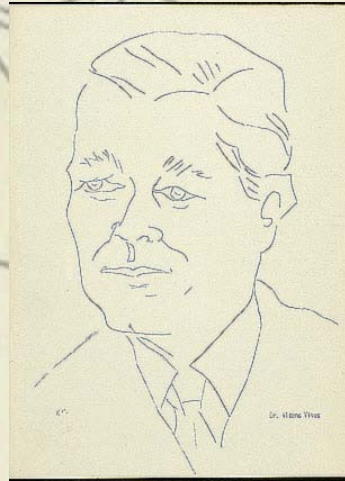
- Jaume Vicens Vives. Carta a Agustí Calvet. Barcelona, 5 març 1960
- Jaume Vicens Vives. Carta a Josep Vergés. [Barcelona], 23 abril 1960
- Jaume Vicens Vives. Carta a Josep Vergés. Lió, 11 juny 1960
- Jaume Vicens Vives. Carta a Lluís Pericot. Lió, 13 juny 1960
- J. Vicens Vives. *Cataluña a mediados del siglo xv: discurso leído el día 9 de diciembre de 1956 en la recepción pública del Dr. D. Jaime Vicens Vives en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona y contestación de ... Luis Pericot García*. Barcelona: Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, 1956
- Josep M. Font i Rius. *Franquicias urbanas medievales de la Cataluña Vieja: discurso leído el día 23 de octubre de 1960 en la recepción pública del Dr. D. José M<sup>a</sup> Font y Rius en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona y contestación de ... Jaime Vicens Vives*. Barcelona: Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, 1960
- Antoni M. Badia i Margarit. *Jaume Vicens i Vives*. 8-9 novembre 1960
- Antoni M. Badia i Margarit. "Jaume Vicens i Vives". *Atrio* 4 (novembre 1960). [Barcelona]: S.E.U. de Filosofia y Letras, nov. 1960
- Josep Trueta. *Adéu a Jaume Vicens Vives*. Oxford, octubre de 1960
- "Homenatge a Jaume Vicens i Vives". *Serra d'or*. 2a època, any II, núm. 11 (novembre 1960)
- Pere Bernat. "Una gran pèrdua". Miquel Ferrer, "Història i política". *Pont blau*, 93 (juliol 1960), p. 218-221, 221-223
- Programa del cicle de conferències *Maragall y los últimos desaparecidos*, organitzat pel Centre Excursionista de Badalona entre el 18 de novembre i el 9 de desembre de 1960

### VITRINA 6. Posteritat de Vicens Vives

- Jaume Vicens Vives. *Obra completa*. Barcelona: Vicens-Vives, 1971. 4 vol
- Jaume Vicens Vives. *Obra dispersa*. A cura de M. Batllori i E. Giralt. Barcelona: Vicens-Vives, 1967. 2 vol
- Jaume Vicens Vives. *Textos fonamentals*. Selecció, presentació i notes de Jordi Galí. Barcelona: Barcelonesa d'Edicions, 1998
- Jaume Vicens Vives. *Girona: estudis i articles sobre Girona i les comarques gironines*. Edició i introducció a cura de Jaume Sobrequés i Callicó [i] Mercè Morales i Montoya. Barcelona: Base, 2010
- "Jaume Vicens i Vives (1910-1960)". *L'Avenç*. Núm. 83 (juny 1985)
- "Jaume Vicens i Vives, ahir i avui". *L'Avenç*. Núm. 358 (juny 2010)

## Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56  
08001 Barcelona  
Tel. 93 270 23 00  
Fax 93 270 23 04  
E-mail: bustia@bnc.cat  
<http://www.bnc.cat>



Horari de l'exposició:

**De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.**  
**Dissabtes, de 9 a 14 h.**

**Biblioteca  
de Catalunya**

# *Jaume Vicens Vives (1910- 1960), historiador en temps difícils*

**Del 6 d'agost  
al 4 de setembre de 2010**

 Generalitat de Catalunya  
Departament de Cultura  
i Mitjans de Comunicació

## Jaume Vicens Vives (1910-1960): historiador en temps difícils

El 6 de juny de 1910 naixia a Girona Jaume Vicens Vives. Extraordinàriament brillant, ingressà a la Facultat de Filosofia i Lletres el 1926. En acabar els estudis, el 1932 començà a impartir classes a l'Institut-Escola, projecte de renovació pedagògica impulsat per la Generalitat republicana on compartiria la docència amb alguns dels que serien posteriorment els seus col·laboradors en la seva empresa editorial. L'estiu de 1933 participà en el mític creuer d'estudis per la Mediterrània, durant el qual es declarà a la que seria la seva dona, Roser Rahola. L'any següent, ja com a professor ajudant encarregat del curs d'història moderna de la Universitat de Barcelona, contribuiria a l'organització d'un creuer similar a Amèrica. En la mateixa Universitat llegiria, el febrer de 1936, la tesi doctoral sobre Ferran el Catòlic, brillant i controvertida.

A l'acabament de la Guerra Civil fou sotmès a un procés de depuració, com a resultat del qual restà separat de l'ensenyament durant dos anys. Privat de recursos, Vicens es guanyà la vida gràcies als encàrrecs de diferents editorials (Destino -redactà articles d'actualitat per a la revista-, Gallach, Apolo, Montaner y Simón...), signats sovint amb el pseudònim "Lorenzo Guillén", i fundà amb el seu cunyat, Frederic Rahola, l'editorial Teide per a la publicació de llibres escolars. Vicens intentà, però, mantenir la seva activitat com a investigador i, poc després d'haver-se reincorporat a l'ensenyament secundari, guanyà les oposicions de catedràtic d'història a la Universitat.

Des de la càtedra de Barcelona, Vicens buscà plataformes per reunir els seus alumnes i desenvolupar les seves idees i mètodes historiogràfics: el 1949 creà el Centro de Estudios de Historia Internacional (CEHI), grup de treball que publicarà les revistes *Estudios de historia moderna* (1951-1959) i el butlletí *Índice histórico español* (1953-), rebuts amb suspicàcia pels historiadors madrilenys. Contemporàniament, escriu dos assaigs d'interpretació de la realitat històrica catalana i espanyola que tindran un gran ressò, *Aproximación a la historia de España* (1952) i *Notícia de Catalunya* (1954), alhora que enllesteix una gran síntesi sobre la història del s. xv. El 1954, i coincidint amb un interès antic per la història contemporània i per la política, s'encarregà de les classes d'història a la Facultat d'Econòmiques, que no deixaria fins al final de la seva vida.

Vicens morí el 28 de juny de 1960 a Lió, on havia estat traslladat a finals d'abril per tractar un càncer de pulmó. La seva mort, en una jove maduresa plena d'inquietuds i possibilitats, va sotragar el món intel·lectual i polític català. La documentació present a la mostra permet aprofundir en la personalitat de l'historiador català de mitjan segle XX que més ha incidit en els catalans del segle XXI.

### VITRINA 1. Anys trenta

- Retrat de grup dels participants en el creuer universitari pel Mediterrani a Tunísia, primera escala del creuer. 17 juny 1933
- Retrat de grup dels participants del creuer davant de la catedral de Mallorca, darrera escala del viatge. 31 juliol 1933
- Jaume Vicens Vives. Targeta postal a Lluís Pericot. Panamà, 13 agost 1934
- Francisco Gracia Alonso; Josep M. Fullola. *El sueño de una generación: el crucero universitario por el Mediterráneo de 1933*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2006
- Jaume Vicens Vives. "Jaume de Torrent, Ferran II i la modificació del règim municipal de Barcelona". *Estudios universitaris catalans*, 16 (1931), p. 137-154
- Jaume Vicens Vives. *Ferran II i la ciutat de Barcelona, 1479-1516*. Barcelona: Emporium, 1936-1937. 3 vol.
- Enric Bagué; Jaume Vicens Vives. *Història: primeres lectures*. Dibuixos de Josep Obiols. Barcelona: Editorial Pedagògica, Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, 1936
- Jaume Vicens Vives. Carta a Lluís Pericot. Barcelona, 2 setembre 1936
- Joaquim Carreras Artau. *Informe sobre Vicens*. [Barcelona], 20 març 1939
- Joaquim Carreras Artau. Esborrany d'informe al rector de la Universitat de Barcelona sobre el personal adscrit a l'Institut Ausias March a càrrec de l'Estat el gener 1939. Barcelona, 21 març 1939

### VITRINA 2. Anys quaranta

- Ramon Dimas. L'equip de redacció de *Destino*, al pati interior de l'edifici de l'editorial al carrer Pelai 28. Barcelona, [ca. 1945]
- Ramon Dimas. Josep Pla, Jaume Vicens Vives i Ignasi Agustí a la redacció de *Destino*. Barcelona, [ca. 1945]
- Lorenzo Guillén (J. Vicens Vives). "Hungria y el eje Berlín-Roma". *Destino*, núm. 158 (27 julio 1940), p. 6
- Lorenzo Guillén (J. Vicens Vives). *Las ocupaciones del hombre moderno i El transporte de los hombres, las cosas y las ideas*. [Ca. 1940-1943]
- Jaume Vicens Vives. *España: geopolítica del estado y del imperio*. Barcelona: Yunque, 1940
- Jaume Vicens Vives. *Política del Rey Católico en Cataluña*. Barcelona: Destino, 1940
- Ministerio de Instrucción Pública. Autorització de publicació de l'obra *Política del rey católico en Cataluña*. [7 març 1940]
- Jaume Vicens Vives. *Atlas de historia de España*. Barcelona: Teide, [194-?]
- Jaume Vicens Vives. *Atlas y síntesis de historia de España: con 63 mapas geopolíticos*. Barcelona: Teide, [ca. 1943]
- Jaume Vicens Vives. *Historia de los remsas en el siglo xv*. Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Instituto Jerónimo Zurita, 1945

- Jaume Vicens Vives. *Fernando el Católico, Príncipe de Aragón, Rey de Sicilia, 1458-1478: Sicilia en la política de Juan II de Aragón*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1952

### VITRINA 3. Anys cinquanta(1)

- Jaume Vicens Vives. Carta a Felip Mateu i Llopis. Barcelona, 7 agost de 1951
- Biblioteca de Catalunya. Fitxes de lector de Roser Rahola (lector núm. 20.818) i de Jaume Vicens Vives (lector núm. 27.082). Barcelona, 3 gener 1933 i 8 maig 1940
- A. Paz y Meliá. *El cronista Alonso de Palencia: su vida y sus obras, sus "décadas" y las "crónicas" contemporáneas*. Madrid: The Hispanic Society of America, 1914
- Jaume Vicens Vives. *Aproximación a la historia de España*. Barcelona: Centro de Estudios Históricos Internacionales, Universidad de Barcelona, 1952
- Jaume Vicens Vives. *Juan II de Aragón (1378-1479): monarquía y revolución en la España del siglo xv*. Barcelona: Teide, 1953
- Jaume Vicens Vives. *El gran sindicato remensa, 1488-1508: la última etapa del problema agrario catalán durante el reinado de Fernando el Católico*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Patronato Marcelino Menéndez Pelayo, 1954
- *Estudios de historia moderna*. Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Instituto Jerónimo Zurita: Centro de Estudios Históricos Internacionales, 1951-[1959]. Vol. 1: "Relaciones internacionales de España con Francia e Italia", 1951
- Jaume Vicens Vives. "Dix années d'historiographie espagnole (1939-1950)". Separata de: *Schweizer Beiträge zur allgemeinen Geschichte*. Bd. 9, 1951, p. 227-245
- Jaume Vicens Vives. *Centro de Estudios Históricos Internacionales: realizaciones y proyectos (1949-1954)*. Barcelona: Centro de Estudios Históricos Internacionales, [1954]
- *Índice histórico español: publicación semestral del Centro de Estudios Históricos Internacionales*. Barcelona: Teide, 1954-. Vol. 1 (1953/1954)

### VITRINA 4. Anys cinquanta (2)

- Jaume Vicens Vives. *Notícia de Catalunya*. Barcelona: Àncora, 1954
- Jaume Vicens Vives. Carta a Josep Trueta. Barcelona, 14 març 1954
- Jaume Vicens Vives. Carta a Josep Trueta. Barcelona, 26 juny 1955
- Jaume Vicens Vives. *Noticia de Cataluña*. Barcelona: Destino, 1954
- Jaume Vicens Vives. *Els Trastàmars: el segle xv*. Barcelona: Teide, impr. 1956
- Jaume Vicens Vives (dir.). *Historia social y económica de España y América*. Barcelona: Teide, cop. 1957. 4 vol.
- Jaume Vicens Vives; Montserrat Llorens. *Industrials i polítics del segle XIX*. Barcelona: Teide, cop. 1958